hørestyrkefunksjonen, oppfattelse av tonehøyde, binaural og romlig hørsel. Taleproduksjon og talepersepsjon omhandles til sist.

Teksten er velskrevet og dekker temaene. Forfatteren har lyktes med å gi en sammenfattende forståelse av studier som grenser til hverandre. Han har vært dyktig til å bruke forståelige bilder som letter tilegnelsen av stoffet, og han gir nyttige henvisninger til klinisk praksis. Noen ganger blir teksten kortfattet, men meget omfattende bruk av referanser gjør at leseren kan finne utfyllende informasjon. Referansene er oppdatert inntil 2009, men en stor del av dem er av relativt gammel dato. Et register med ca. 1 900 forfattere gir boken karakter av å være et referanseverk. Illustrasjonene er i hovedsak reproduksjoner og omarbeidinger fra siterte originalarbeider. En del av reproduksjonene er av mindre god kvalitet. Emneregistret er omfattende og godt.

Dette er et godt bidrag til forståelsen av hvordan lyd blir til hørsel. Videre gis et innblikk i hvor sammensatt hørselen er som sans. Denne kunnskapsoppsummeringen bør være det teoretiske grunnlaget for hørselsrelatert virksomhet også i Norge.

Hans H. Elverland

Øre-nese-halsseksjonen
Nordlandssykehuset Lofoten
Leknes

Obligatorisk oppslagsverk for kirurger

Athanasiou T, Debas H, Darzi A, red.

Key topics in surgical research and methodology

1 019 s, tab, ill. Heidelberg: Springer, 2010.

Pris EUR 214

ISBN 978-3-540-71914-4

Denne boken presenterer et kjernepensum innen kirurgisk forskning og metode. Innhold og format er først og fremst tilpasset kirurgiske kandidater og stipendiater, men passer også godt til etablerte forskere

og kirurger som «kun» vil drive med klinisk arbeid. Jeg kjenner bare til én eneste bok som likner (1), og denne har dog et mer ren-dyrket fokus på forskning.

Ved første øyekast kan man få inntrykk av at den utelukkende handler om forskning per se, men den har et videre perspektiv enn som så. Hovedinnholdet er absolutt rettet mot forskning og akademika, men i tillegg

er temaer som «mentoring», «leadership» og «administration» i akademisk kirurgi tatt med. Den inneholder flere introduksjonskapitler til statistikk, studiedesign og metoder. Enkle oversikter som «How to read a paper», «How to write a paper» og «How to evaluate the quality of the published literature», er like nyttige for klinikerne som forskeren.

Boken består av 74 kapitler. De første 36 omtaler ulike aspekter ved kirurgisk forskning. Her er det en gjennomgang av historikk, etikk, studiedesign, ulike akademiske aspekter innen kirurgisk utdanning, undervisning og evaluering – inkludert måling av stress (hos kirurgen), pasientaspekter (sikkerhet, tilfredshet), helseøkonomiske og sosialmedisinske målfaktorer (tilgjengelighet, økonomi, volum og kvalitet), og aspekter ved beslutningsanalyse. Bakgrunn for ulike metodiske tilnærminger beskrives, fra bruk av Bayes teori til systematiske oversikter og metaanalyser. Kjernekompeten for både dyreforsk og klinisk forskning omtales. I egne kapitler beskriver forfatterne basisbruk av IT-teknologi og presentasjon av grafer og figurer. I kapitlene 36–61 står det om forskjellige «how to»-tilnærminger med henblikk på stipendsøknader, presentasjoner og foredrag, artikkel-skriving, organisering av møter og kongresser, strukturering av en avdeling, samt et utdanningsprogram for kirurgi, og enkelte ledelsesaspekter. De fleste omtalte temaene er allmenngyldige, selv om noen (slik som prosesser ved stipendsøknad og -tildeling) blir noe særegne for Storbritannia og USA.

Flere av kapitlene er så sentrale i kirurgisk tenkning og forståelse at de bør leses av dem som ønsker å lede kirurgiske enheter, om ikke fra et forskerperspektiv, men fra et rent administrasjons- og ledelsesperspektiv.

I kapittel 62–72 omtales «Current trends and recent innovations» i ulike kirurgiske (gren-)spesialiteter, mens boken avsluttes med to kapitler om molekylærbiologiske aspekter. Som en liten kritikk havner disse to kapitlene litt for seg selv og kunne vært plassert på et annet sted.

Boken er rikt illustrert med fargefigurer og illustrasjoner med gjennomgående høy kvalitet og leservennlighet. Et par blunders er gjort, og de må sannsynlig tillegges trykkeriet; noen av figurene har så lav oppløsning at de fremstår som «grumsete».

Kapitlene er i gjennomsnitt relativt kortfattede, lettskrevne og tilgjengelige. Noe overlapp forekommer, men sjenerer ikke. Boken er perfekt for forskere og kirurger som vil ha et samlet oppslagsverk innen kirurgisk metode og akademika. Enkeltkapitler kan leses for seg selv, og man bør supplere med annen litteratur der man ønsker spesiell fordypning (som statistikk, enkeltmetoder og emnefordypning). Den bør være tilgjengelig på samtlige kirurgiske avde-

linger og sykehusbibliotek, og egner seg for kirurger i alle aldersgrupper.

Kjetil Søreide

Kirurgisk avdeling
Stavanger universitetssjukehus

Litteratur

1. Souba W, Wilmore DW, red. Surgical research. San Diego, CA: Academic Press, 2001.

Unødvendig om medisinerester i mat

Verdens helseorganisasjon

Evaluation of certain veterinary drug residues in food

Seventieth report of the joint FAO/WHO expert committee on food additives. 134 s, tab.

Genève: WHO, 2009. Pris CHF 25

ISBN 978-92-4-120954-0

Målgruppen for denne rapporten er personell som arbeider med risikovurdering og kontroll av substanser som utilsiktet forekommer i mat. Helsepersonell og lekfolk kan også ha nytte av å bli informert om at dyreprodukter

kan inneholde rester antibiotika, hormoner og parasittmidler og hvordan eksperter avgjør hvilke helserisikoer dette innebærer for konsumentene. Her presenteres arbeidet til en kommisjon sammensatt av representanter fra FNs komité for mat og landbruk og Verdens helseorganisasjon med oppgave å vurdere helserisikoer forbundet med veterinære medisinerester i mat.

Rapporten består av en generell del, som beskriver en ny metode for å vurdere disse helserisikoene, og en spesiell del, hvor metoden brukes til å vurdere risikoen i forbindelse med spesifikke medikamenter. Systematikken er ikke god, og det er vanskelig å se sammenhengen mellom generell og spesifikk informasjon. Metoden, som kalles «hypothesis-driven decision tree approach for the safety evaluation of residues of veterinary drugs», er ikke bra beskrevet. Det er vanskelig å skille den fra klassisk fremgangsmåte for å risikovurdere fremmedstoffer i mat. På hvilken måte den gir økt fleksibilitet, slik forfatterne hevder at den gjør, kommer heller ikke klart frem i rapporten.

Det at det er en rekke forkortelser som ikke er definert, indikerer at målgruppen er personer som er kjent med temaet. For dem som ønsker å vite hvordan risikovurdering av fremmedstoffer i mat foregår, kan det

være nyttig å lese kapitlet om melengestrol-acetat (MGA). Det er et syntetisk progesteron som ikke blir brukt til å behandle sykdomstilstander, men for å fremme veksten hos storfe. Risikovurderingen av melengestrolacetat i mat er godt beskrevet og kan brukes som et eksempel på hvordan en slik evaluering foregår.

Hensikten med å publisere denne rapporten slik den fremstår, er vanskelig å se. Dessverre vil jeg anbefale dem som er interessert i dette temaet å hente informasjon fra andre kilder. De som jobber med kontroll av fremmedstoffer i mat, finner «maximum residue limit» (MRL)-verdier og «acceptable daily intake» (ADI) for de stoffene, som er diskutert i rapporten, lett tilgjengelig på Internett.

Jan Ludvig Lyche

Institutt for mattrygghet og infeksjonsbiologi
Norges veterinærhøgskole

Svakt om muskel- og skjelettsystemet

Watkins J.

Structure and function of the musculoskeletal system

2. utg. 399 s, tab, ill. Leeds: Human Kinetics, 2010. Pris GBP 60

ISBN 978-0-7360-7890-0

Boken er delt i to deler. Del 1 er muskel- og skjelettsystemets funksjonelle anatomi. Del 2 omhandler muskel- og skjelettsystemets reaksjon på og tilpasning til belastning. Denne inndelingen hevdes å være

en forbedring fra første utgave, som denne anmelderen ikke kjenner.

Forfatteren er professor i biomekanikk ved Universitetet i Swansea, Wales, noe teksten bærer tydelig preg av. Han har lagt vekt på mekaniske prinsipper, men dessverre har dette skjedd på bekostning av den tilgrunnliggende biologien. Dette er særlig tydelig i gjennomgangen av de cellulære elementene i muskel- og skjelettsystemet. Denne delen er til dels så mye forenklet at det inviterer til misforståelser, og dels er den heller ikke tilstrekkelig oppdatert, slik at man står i fare for å holde liv i gamle oppfatninger. Et statisk syn på muskelfibrenes egenskaper og tilpasningsevne kan være et eksempel her.

Illustrasjonene er svært skjematiske og ofte ikke helt i samsvar med gjeldende oppfatninger. Tegningene av de tre brusktypene ser f.eks. ut som samme type brusk med

forskjellige fargemetoder. Boken er trykt i fire farger, dvs. med alle fargemuligheter tilgjengelig, men dette er ikke utnyttet i illustrasjonsmaterialet. Noen av illustrasjonene er vanskelige å tolke selv for en som kan dette stoffet. Når nomenklaturen på sentrale områder i tillegg avviker fra det som er vanlig i Norge, blir bruksverdien begrenset for norske studenter. I samsvar med forfatterens bakgrunn ligger nok tekstens styrke i de mekaniske betraktningene, men på det området finnes det alternativ, engelskspråklig litteratur.

Hans A. Dahl

Avdeling for anatomi
Institutt for medisinske basalfag
Universitetet i Oslo

Kolorektal kirurgi i kompakt utgave

Whitlow CB, Beck DE, Margolin DA et al.

Improved outcomes in colon and rectal surgery

418 s, tab, ill. London: Informa Healthcare, 2009. Pris GBP 200

ISBN 978-1-4200-7152-8

Forfatterne setter seg som mål å gi en oversikt over hele fagfeltet kolorektal kirurgi, og de retter seg mot både utdanningskandidater og erfarne spesialister. Til sammen 70 forfattere, blant dem mange internasjonalt kjente navn fra renommerte, amerikanske fagmiljøer, har bidratt til bokens 36 kapitler. Hvert kapittel innledes med en kasuistikk som illustrerer en typisk problemstilling, og hvordan den kan løses.

De første kapitlene fokuserer på mer generelle aspekter, som betydningen av pasientens komorbiditet, undersøkelsesteknikker som endoskopi, analfysiologi og bildediagnostikk, samt intra- og postoperative komplikasjoner med tydelig vekt på praktiske løsninger. Man finner også et kapittel om hvordan man forebygger og forholder seg til klagesaker – litt uvanlig for norske forhold.

Sykdommer som tradisjonelt har fått for lite oppmerksomhet, som anoproktologi, fekal inkontinens, sinus pilonidalis og perineal hidrosadenitt, får rikelig plass, og det omtales fylldig både tradisjonelle og nye behandlingsmetoder. Kolorektal kreft presenteres omfattende fra både kirurgisk og onkologisk ståsted, og utelater ikke moderne operasjonsmetoder som laparoskopisk teknikk og transanal endoskopisk mikrokirurgi. Med utfyllende kapitler om divertikkelsykdom, inflammatorisk tarm sykdom, stomier og traumer synes hele fagområdet godt dekket. Boken er tydelig på at pasientrapporterte resultatmål er like viktige som tradisjonelle kvalitetsmål som komplikasjoner eller overlevelse, en erkjen-

nelse som så vidt har begynt å gli inn i kirurgisk tenkning.

Forfatterne bruker i det vesentlige en kunnskapsbasert tilnærming med tallrike litteraturhenvisninger av stort sett nyere dato. Imidlertid får man inntrykk av at dette kan kollidere med fast inngrodde kliniske rutiner som preoperativ tarmtømming. Det beskrives utførlig flere metoder for «bowel prep» med referanser fra 1960- og 70-årene. Når man så kommer til metaanalysene, som viser at tarmkirurgi med fordel kan utføres uten tømning, kan det ikke unngås at man fornemmer en viss skepsis. Medisin er tydeligvis ikke bare fag, men også kultur.

Boken er trykt på papir av høy kvalitet og bundet solid, slik at den vil tåle flittig bruk i lang tid. Den kunne inneholdt litt flere illustrasjoner, og noen ganger savner man farger på bildene.

Alt i alt er dette en omfattende oversikt over hele fagfeltet kolorektal kirurgi på en kompakt og lett tilgjengelig måte. Det tydelige fokuset på vanligvis lite prioriterte områder som anoproktologi og stomier, gjør den spesielt interessant. Terskelen for å åpne boken er mye lavere enn man ellers kan oppleve med sammenliknbare bøker. Den vil være til stor nytte både for utdanningskandidater i gastroenterologisk kirurgi, men også for spesialister som ikke driver med kolorektal kirurgi til daglig, og som ønsker å oppdatere seg. Boken kan med fordel stå på sengeposter der pasienter med kolorektale lidelser får kirurgisk behandling.

Hartwig Kørner

Gastrokirurgisk seksjon
Stavanger universitetssjukehus